

Album de Fotografías

~ ~ y descripción ~ ~

DE

“El Misterio de Elche”
— (“LA FESTA”) —

Edición: IBARRA BELTRAN

© De l'edició: Patronat Nacional del Misteri d'Elx

© De la introducció: Gabriel Sansano, 2004

Traducció anglesa: Maria José Sempere Hernández

L'edició facsímil s'ha realitzat a partir de l'exemplar conservat a la Biblioteca de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, institució a la qual agraïm les facilitats donades per a la reproducció de l'esmentat exemplar.

Els editors agraïm a José Antonio Carrasco la seua col·laboració en la realització d'aquesta edició.

Imprés a: Segarra Sánchez, S.L. - Elx

ISBN: 84-609-1007-5

DL: A-440-2004

El Misterio de Elche

Algunas escenas y componentes del célebre drama
lírico-litúrgico, vulgarmente llamado

La Festa d' Elx

que anualmente se celebra en la insigne Iglesia Parroquial de Santa María de la Ciudad de Elche, durante los días 14 y 15 de Agosto, tomadas directamente por medio de fotografías de la representación por PEDRO IBARRA y RUIZ, Archivero, Bibliotecario y Arqueólogo, Cronista del Excmo. Ayuntamiento, C. de la R. A. de la H. del Instituto de Berlín, Hispánica de Burdeos, Centro de Cultura Valenciana, &., &., &.

1924

L'ÀLBUM FOTOGRÀFIC DE LA *FESTA D'ELX* DE P. IBARRA

Gabriel Sansano
Universitat d'Alacant

I. A finals del mes de juliol de 1901, mentre es muntava la tramoia del cel de la *Festa*, l'historiador il·licità Pere Ibarra realitzà diverses fotografies del procés i, en els dies posteriors, en féu d'altres de l'interior de la basílica de Santa Maria i de les representacions. El fotògraf circumstancial en deixa testimoni en un text publicat en *Las Provincias* l'any 1901.¹ Ignore quantes imatges integraven aquell reportatge però, vistos els testimonis gràfics, cal pensar en una vintena, si més no. És cert que en els anys successius Ibarra podria haver realitzat noves fotografies, fet sobre el qual no tenim cap notícia.

En una primera recerca es pot afirmar que les imatges van començar a ser reproduïdes en la premsa cap al 14 d'agost de l'any 1918, quan n'aparegueren

¹ Vegeu Pere IBARRA, "La <Festa> de Elche", *Las Provincias*, 1-8-1901.

tres en les pàgines de la capçalera alacantina *El Tiempo*, en un article del mateix Ibarra. Dues imatges de la representació sobre el cadafal i, una tercera, del llit de la Mare de Déu muntat —acabada la Festa— per a l'Octava.

Al llarg del primer terç del segle XX, tal com ha estudiat Joan Castaño, es desplegà una campanya d'intensitat intermitent per a la restauració de la *Festa d'Elx*, campanya que tingué un dels seus moments rutilants l'any 1924, quan es constituí una Junta Protectora de la Festa (JPF), presidida pel mateix alcalde de la ciutat, i integrada per part dels representants de les entitats més significatives de la societat il·licitana.² La importància de la data radica, sobretot, en el fet que la JPF, alhora que procedia a la revisió escènica i a la restauració dels elements teatrals —com la recuperació de l'escena dels jueus— encarregà al músic Òscar Esplà una revisió de la partitura. És per això que les representacions d'aquell any —que tenien el caràcter de “restaurades”—, amb l'aval d'Esplà i amb la campanya de difusió de la JPF, congregaren a Elx un conjunt nombrós de “personalitats il·lustres”.

² Vegeu Joan CASTAÑO, *La restauració de la Festa d'Elx en el primer terç del segle XX*, Ajuntament d'Elx, Elx, 1993.

En el marc de l'activitat de la JPF cal destacar l'actuació d'un dels seus membres, Pere Ibarra, que desplega un treball titànic com a publicista en capçaleres d'Elx i d'Alacant: *El Papagayo, Nueva Illice, Renovación, La Defensa, El Día, Las Noticias...* A més, com ha remarcat Castaño, Ibarra, conscient de la necessitat de disposar d'una guia de la representació a fi que els espectadors —particularment els forasters— pogueren seguir el desenvolupament de la *Festa*, el mes de juliol reedità la traducció castellana de Claudià Felip Perpinyà, de l'any 1700.³

El mateix estiu es va editar l'àlbum fotogràfic que ara teniu a les mans, i del qual és força difícil trobar cap referència en la premsa del moment, o entre els papers del mateix Ibarra. En els periòdics d'aquell any i dels posteriors tan sols he pogut trobar una referència, col·lateral, a l'àlbum. Apareix en la secció de notícies breus de *Nueva Illice*, el dia 3 d'agost de 1924,

Nuestro colaborador el cronista oficial de la ciudad D. Pedro Ibarra Ruiz y nuestro entrañable D. Francisco Beltrán, están editando un álbum de fotografías y descripción de nuestra <<Festa>>.

³ Vegeu també J. CASTAÑO, "Breu història de la guia de l'espectador de la *Festa d'Elx* (1741-1983)", en *Miscel·lània Joan Gili*, PAM, Barcelona, 1988, p. 159-1978 [Reproduït en *Aproximacions a la <Festa d'Elx>*, Alacant, 2002, p. 361-376].

Auguramos un éxito a tan apreciados amigos, ya que por las noticias que a nosotros nos llegan se trata de un trabajo sencillamente artístico y documentado, que será el mejor recuerdo que podrán llevar-se los muchos forasteros que con motivo de las fiestas desfilarán por nuestra ciudad.

¿Com és possible que un àlbum fotogràfic que reunia una desena d'imatges de la *Festa* que, amb la reforma, passaven a ser un document històric, i que a més, contenia explicacions d'un habitual de la premsa local com era Ibarra, no trobe cap espai en aquesta premsa? Tot aquest fet crida més l'atenció per una altra notícia breu que trobem en *El Papagayo*, el 31 de juliol de 1924, segons la qual "Agradecemos a nuestro culto colaborador y amigo D. Pedro Ibarra el obsequio que nos hace dedicándonos uno de los folletos <La Fiesta de Elche>, de que és autor." És a dir, Ibarra remet al setmanari un exemplar de la seua edició de la guia de l'espectador —la traducció de Perpinyà— però no s'hi diu res (ni en les setmanes posteriors) de l'àlbum. Ni tan sols un breu, com el de *Nueva Illice*, sobre la immediata aparició o sobre l'èxit de l'edició de les fotografies.

Això no obstant, les imatges es van continuar publicant en els periòdics, unes vegades amb indicació del fotògraf, altres sense. Així, en el número que

Amanecer va dedicar a Òscar Esplà, el 12 d'agost de 1928, n'apareixien 4 amb la indicació <Foto Ibarra>; l'any següent, el diari d'Alacant *Las Noticias*, el 14 d'agost en reproduïa tres sense indicar-ne l'autoria. En un altre moment, en l'any 1933, la guia per a l'espectador *Lo Misteri d'Elig*, en reproduïx tres més, sense cap indicació.

II. Com veiem, ens trobem davant d'una publicació singular i mal coneguda fins ara. De fet, gairebé no sabem res de com es va gestar, ni com es va materialitzar ni quina va ser la seua circulació. Fins que en vaig donar notícia l'any passat, només es coneixia la seua existència per la descripció reportada per M. Albet i R. Alier.⁴ La descripció és correcta, però l'editor i l'any d'edició que s'hi donen (Centro de Cultura Valenciana, 1925), són erronis. L'àlbum, del qual —llevat d'aquesta referència— ningú n'ha donat més detalls fins ara, és bastant desconegut. No és estrany perquè no se'n conserva cap exemplar ni a l'arxiu del Patronat de la Festa,

⁴ Vegeu G. SANSANO, "La col·lecció fotogràfica de la Festa de P. Ibarra", *Información*, suplement <La Festa d'Elx>, 9-VIII-2003, p. 46-47, i M. ALBET-R. ALIER, *Bibliografia crítica de la "Festa o Misteri d'Elig"*, IEA, Alacant, 1975, p. 50.

ni a la Biblioteca Municipal d'Elx. Es coneixien, és cert, fulls solts de l'àlbum en tant que targes o imatges soltes, però sembla que, en no conservar-se'n cap de complet o amb les cobertes, s'ignorava la procedència d'aquelles fotografies que en el revers, duïen una breu explicació. Segurament, la mateixa disposició dels fulls del quadern en tant que "targetes", n'afavoria la dispersió.

He localitzat quatre exemplars de l'àlbum: un a la Biblioteca de l'Institut del Teatre de Barcelona, Sg. <El Misterio de Elche, 1924>; un altre a la Biblioteca Valenciana, Fons Gràfic, Sg. <JH32/ 443-452>; i dos més en la col·lecció gràfica particular de José Antonio Carrasco (Elx). És ben segur que en deuen existir més en d'altres biblioteques. Si les imatges eren tan conegudes, i l'existència d'aquest quadern és real, per què hem ignorat durant tants anys aquesta publicació?

En l'àlbum apareix la indicació "Edición: Ibarra-Beltrán",⁵ i gràcies a la notícia de *Nueva Illice* podem identificar aquest Beltran com a Francisco

⁵ Cal dir que la referència "Edición: Ibarra-Beltrán" ha provocat no poques confusions, en considerar els dos cognoms com a una única persona.

Beltrán, el qual és molt possible que es tracte de l'editor i bibliòfil F. Beltrán Torres, propietari de la Librería Española y Extranjera, del carrer del Príncipe de Madrid. Ignore com o a través de qui l'historiador i l'editor treballaren junts en una edició especial i limitada, destinada als visitants il·lustres que aquell estiu s'aplegaren a la ciutat i, possiblement, als bibliòfils amics d'aquest.

Així doncs, es tracta d'una publicació en la qual Ibarra posà les fotografies i les explicacions, i Beltrán s'encarregà de la seua materialització en uns tallers tipogràfics de València (La Industrial Fotogràfica). Com ja he dit, els exemplars degueren ser comercialitzats de manera controlada per Beltrán entre els convidats i personalitats que visitaren la ciutat. Si més no, això sembla suggerir la notícia reportada quan parla d'"un trabajo sencillamente artístico y documentado, que será el mejor recuerdo que podrán llevar-se los muchos forasteros..."

A més, un dels exemplars del col·leccionista Carrasco, du una incripció superposada en la contracoberta que diu "Tomás García, Confitería, Elche",

que sembla suggerir que alguns establiments adquirien exemplars per obsequiar clients o hostes. Només si trobem altres exemplars amb inscripcions semblants podrem confirmar aquest punt.

Ibarra no degué de controlar gaire el procés, ni en devia quedar content perquè, com ja he dit, no en torna a parlar mai més, ni n'ha quedat cap exemplar entre els seus papers (llevat que, com en el cas de la col·lecció museística i fotogràfica, hagen estat espoliats).

III. La iniciativa de la Junta Local Gestora del Patronat de la Festa o Misteri d'Elx de fer una edició facsímil de l'*Àlbum*, vuitanta anys després de la seua publicació, respon a diversos motius. El primer i més evident, la recuperació i divulgació d'una obra de Pere Ibarra sobre la *Festa* que, fins ara, desconeixíem, suposa un acte de justícia amb l'historiador i amb la *Festa*.

En segon lloc, perquè permet identificar una col·lecció d'imatges que, des de la fi de la Guerra Civil ençà, s'havia reproduït de manera apòcrifa. Unes fotografies que en el moment d'editar-se, l'any 1924, ja havien esdevingut històriques davant les reformes escèniques que s'introduïren aquell mateix any.

A més, són un testimoni gràfic impagable sobre com s'escenificava la *Festa* abans de la reforma, un material que han fet servir diversos investigadors a partir del coneixement mistificat que llavors es tenia d'aquests documents.⁶ Finalment, ara, a més de les imatges recuperem els comentaris de Pere Ibarra, tan aclaridors sobre com es representava la *Festa* en aquests anys i les cites de la consuetat (que semblen procedir de la de 1639), que fins ara desconeixem. Com podem comprovar, una troballa de primer ordre que, amb aquesta edició, recupera una part de la memòria gràfica de la *Festa* i que permet posar-la a disposició de la societat en general i dels investigadors en particular.

⁶ Vegeu, per exemple, Francesc MASSIP, *La Festa d'Elx i els misteris medievals europeus*, ICJGA/Ajuntament d'Elx, Alacant/Elx, 1991, i J. CASTAÑO, "Cent anys d'evolució escènica de la *Festa d'Elx* en imatges", *Festa d'Elx*, 42 (1990), p. 85-126.

EL ÁLBUM FOTOGRÁFICO DE LA *FESTA D'ELX* DE P. IBARRA

Gabriel Sansano
Universitat d'Alacant

I. La última semana del mes de julio de 1901, mientras se montaba la tramoya del cielo de la *Festa*, el historiador ilicitano Pere Ibarra tomó algunas fotografías del proceso y, en los días posteriores, hizo otras del interior de la basílica de Santa Maria y de las representaciones. El fotógrafo ocasional nos dejó evidencia de aquello en un texto publicado en *Las Provincias* en agosto del mismo año.

Durante el primer tercio del siglo XX se desarrolló una campaña de intensidad intermitente para la restauración de la *Festa d'Elx* y, en 1924, se creó una Junta Protectora de la Festa (JPF).⁷ La importancia de la fecha reside, esencialmente, en el hecho de que la JPF, al mismo tiempo que procedía a la revisión escénica y

⁷ Vid. J. CASTAÑO, *La restauració de la Festa d'Elx en el primer terç del segle XX*, Ajuntament Elx, 1993.

de los elementos teatrales — como la recuperación de la judiada — encargara al músico Óscar Esplà una revisión de la partitura.

Aquel mismo verano se editó este álbum fotográfico, del cual es muy difícil hallar alguna noticia en los periódicos de la época o entre los papeles del propio Ibarra. En toda la prensa de aquel año solamente he podido encontrar una referencia al álbum aparecida en *Nueva Illice*, el día 3 de agosto, una nota muy breve pero muy interesante.

II. Nos encontramos, pues, ante una publicación singular y mal conocida hasta ahora. De hecho, hasta que di noticia de su existencia el año pasado, tan sólo era conocida gracias a la descripción de M. Albet y R. Aliet.⁸ Salvo esta referencia no se han dado más detalles del álbum, y no es extraño que esto haya ocurrido ya que no se conserva ningún ejemplar ni en el archivo del Patronato de la Festa, ni en la Biblioteca Municipal de Elx.

⁸ Vid. G. SANSANO, "La col·lecció fotogràfica de la Festa de P. Ibarra", *Información*, suplemento <La Festa d'Elx>, 9-VIII-2003, p. 46-47, i M. ALBET-R. ALIER, *Bibliografía crítica de la "Festa o Misteri d'Elig"*, IEA, Alacant, 1975, p. 50.

Hasta ahora he podido localizar cuatro ejemplares del mismo: uno en la Biblioteca del Institut del Teatre de Barcelona; otro en la Biblioteca Valenciana, y dos más en la colección gráfica particular de José Antonio Carrasco (Elx). Probablemente existen más en otras bibliotecas.

En el álbum figura la indicación “Edición: Ibarra-Beltrán”, y gracias a *Nueva Illice* podemos identificar a este Beltrán como Francisco Beltrán, personaje que es posible que aluda al editor y bibliófilo F. Beltrán Torres, propietario de la Librería Española y Extranjera de Madrid. De ser así, nos encontraríamos ante una obra que Ibarra ilustró con imágenes y textos explicativos, y que Beltrán materializó en unos talleres tipográficos de València. La edición debió ser comercializada de forma controlada por Beltrán entre invitados y personalidades que asistieron a las representaciones aquel verano, aunque también, en pequeños lotes, entre algunos establecimientos comerciales de la ciudad.

III. La iniciativa de la Junta Local Gestora del Patronato de la Festa o Misteri d'Elx de reeditar el *Álbum* responde a diversos motivos. El primero y más evidente, la recuperación y divulgación de una publicación de Pere Ibarra sobre la *Festa*,

que supone un acto de justicia con el historiador y con la *Festa*. Además, son un testimonio gráfico impagable sobre cómo se hacía la representación antes de la reforma de 1924. Finalmente, con esta edición facsímil recuperamos también los comentarios de Pere Ibarra, tan reveladores, sobre cómo se escenificaba la *Festa* en estos años y los motetes de la consuetu (que parecen salir de la de 1639), hasta ahora ignorados.

PERE IBARRA'S PHOTOGRAPH ALBUM OF THE *FESTA D'ELX*

Gabriel Sansano
Universitat d'Alacant

I. In the last week of July 1901 Elche-born historian Pere Ibarra photographed how the machinery of Heaven was put up and, during the following days, he also took pictures of both, the inside of the basilica of Santa María and the performance. The occasional photographer recorded this fact in a text published in *Las Provincias* in August that year.

Throughout the first third of the 20th Century a campaign for the restoration of the *Festa* was carried out with irregular intensity and in 1924, a Committee for the Protection of the *Festa*⁹ was created. The importance of this date lies mainly in the fact that the Committee not only revised the staging and the theatrical aspects

⁹ J. CASTAÑO, *La restauració de la Festa d'Elx en el primer terç del segle XX*, Ajuntament Elx, 1993.

of the drama –such as reinstating the Jews scene– but it also asked composer Oscar Esplá to refine the score.

That very summer, this photograph album was published. However, reference to it can hardly be found either in the newspapers of the time or in Pere Ibarra's documents.

Among all the newspapers of that year I have just found one reference to the album, which appeared in *Nueva Illice* on 3rd August, a brief but quite interesting note.

II. This is, therefore, an outstanding publication although not well-known so far. In fact, until I made it public last year, it had only been mentioned by M. Albert and R. Alier¹⁰. Except for their reference no other details have been provided about the album; hardly surprising this, is since no copy of the album is kept either in the archives of the Board of Trustees of the Mystery of Elx or in the Local Library of the city.

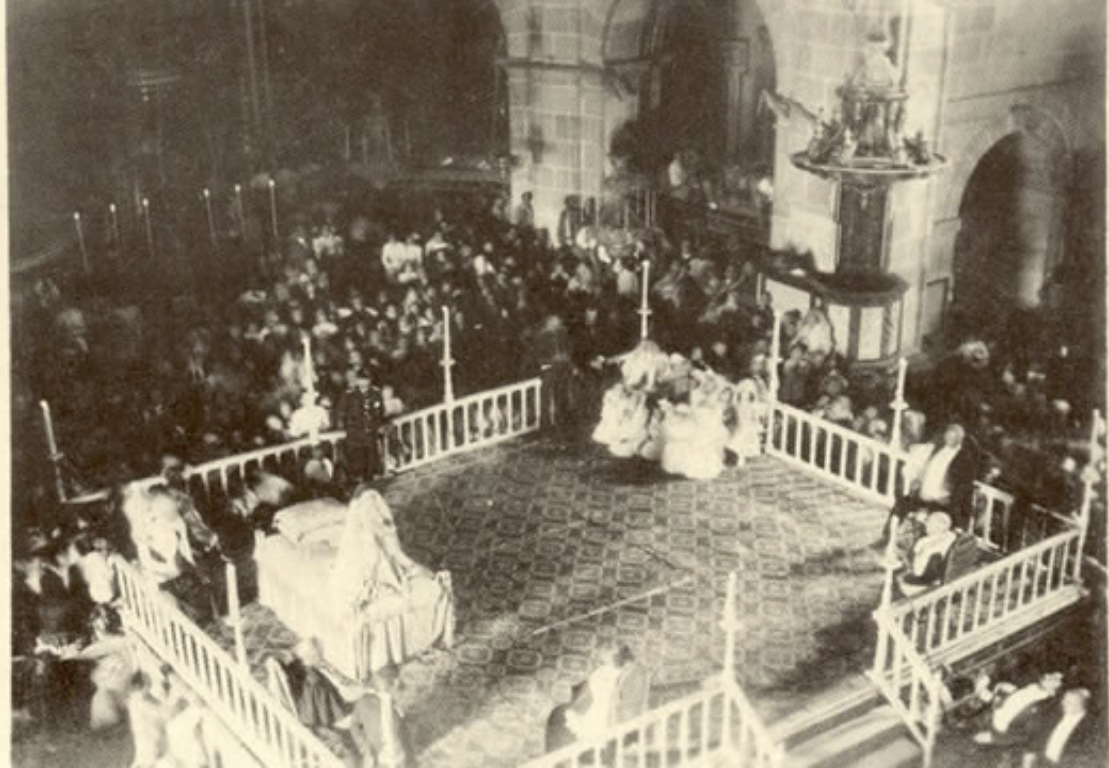
¹⁰ G. SANSANO, "La col·lecció fotogràfica de la Festa de P. Ibarra", *Información*, supplement <La Festa d'Elx>, 9-VIII-2003, pages 46-47, & M. ALBET-R. ALIER, *Bibliografía crítica de la "Festa o Misteri d'Elig"*, IEA, Alacant, 1975, page 50.

So far, I have been able to track down four copies of it: one in the library of the *Institut de Teatre* in Barcelona, another one in the *Biblioteca Valenciana*, and two more in Jose Antonio Carrasco's private graphic collection (Elx). There must be some more copies in other libraries.

The reference 'Publication: Ibarra-Beltrán' appears in the album, and thanks to *Nueva Illice* we can identify such Beltrán as Francisco Beltrán, perhaps the publisher and bibliophile F. Beltán Torres, owner of the bookshop *Libreria Española y Extranjera* in Madrid. In such case, this would be a piece of work which Ibarra illustrated with images and explanatory texts and which Beltrán printed and published in Valencia. The edition was probably marketed by Beltrán himself among the guests and public figures who attended the performances that summer, although some copies were also distributed in small amounts to some shops in the city.

III. There are various reasons for this initiative of the Local Management Committee of the National Board of Trustees of the Mystery of Elx to reissue the album. First, and most obvious, the revival and spreading of a piece of work

by Pere Ibarra about the *Festa*, which the historian and the *Festa* merit. It is also invaluable graphic evidence of how the drama was staged before its reform in 1924. Finally, thanks to this facsimile edition we also get back not only Pere Ibarra's revealing comments about the staging of the *Festa* in those years, but also the motets of the *consueta* (which seem to come from the 1639 copy), and which were completely unknown until today.

La Virgen cantando el gran desig

La “*feſta*” da principio cuando después de cantadas víſpera y completas por el Rvdo. Clero de Sta. María entra en el templo el joven cantor que desempeña el papel de Madre del Salvador llamado *María cantaora*, con acompañamiento de angeles de almohada Marías mudas, y Electos, y exalando sentidas quejas a la vista de los objetos que le recuerdan los actos de la Paſión, el huerto de Gethſemani, la Cruz y el Sepulcro, cae de hinojos sobre la cama ſituada en el tablado donde tiene lugar toda la representación, cantando lo que ſigue:

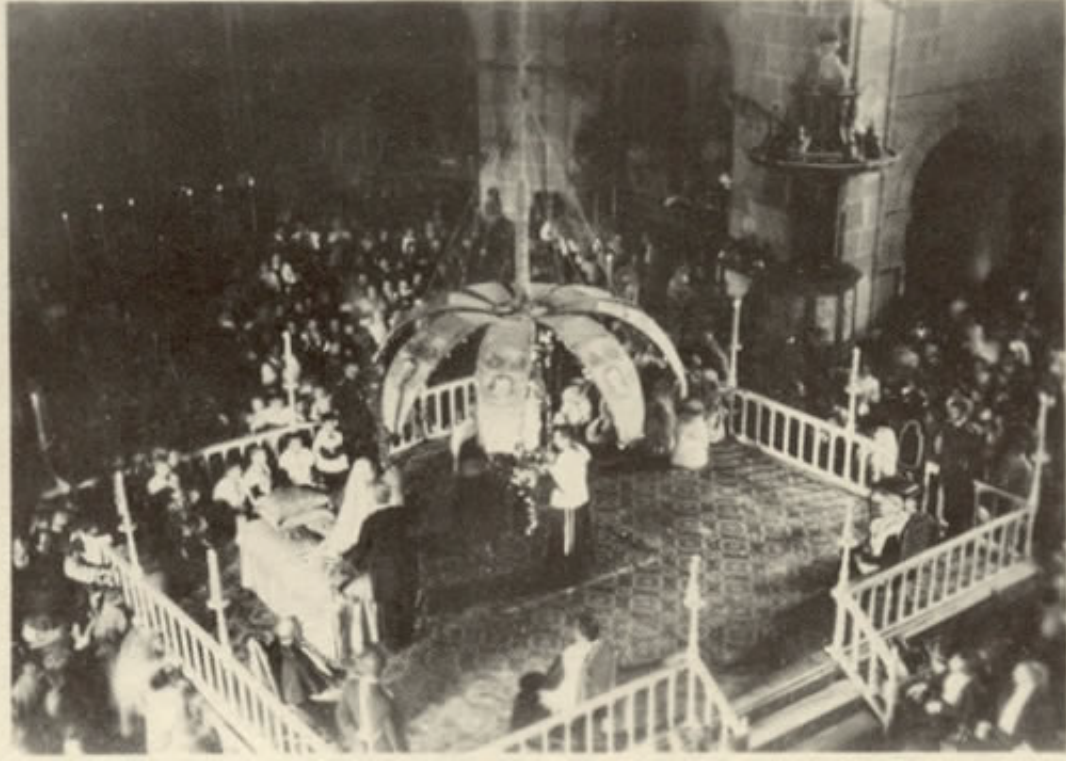
«Gran deſig m'es vengut al cor
del meu car fill, ple de amor:
Tan gran que no hu podia dir,
on per remey deſig morir.»

Mensaje celeste cantado por el angel

Terminado el canto de la Virgen, se abre la puerta del Cielo, apareciendo en el espacio la *mangrana*, globo o nube de fuego, dentro de la cuál desciende el Angel enviado del Altísimo, trayendo para la Virgen una simbólica palma y cantando lo siguiente:

«Deu vos salve, Verge imperial,
mare del Rey celestial:
Yo us port saluts e salvament
del vostre Fill omnipotent»

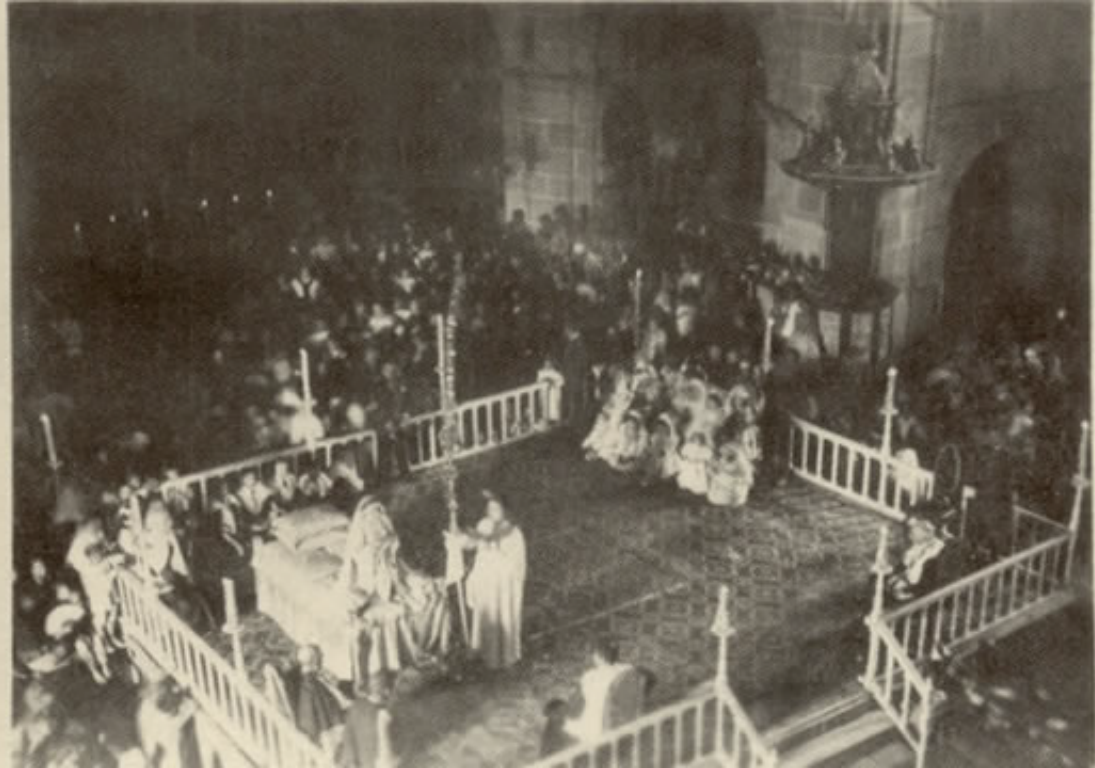

Entrega el mensajero la palma celestial a la Virgen

Concluido el descenso de la *mangrana*, besa el niño-angel la palma que le toma un sacerdote y se la pasa a la María que esta arrodillada sobre la cama. Antiguamente el angel salía de la nube y haciendo adoraciones ante la Virgen, le hacía entrega de la palma, después de besarla y colocarla sobre su cabeza. La última estrofa del hermoso canto del angel, dice así:

«Emanám que us la portás
aquesta palma y e us-la donás:
Que us la fassau davant portar
cuant vos porten a soterrar».

La Virgen pide como gracia, o don especial, que antes de su muerte vea reunidos junto a si a todos los Apóstoles «per lo meu cos soterrar».

Salutación de San Juan a la Virgen

Apenas el Angel desaparece por la puerta del Cielo, entra San Juan haciendo admiraciones y saludando arrodillado a la Virgen: ésta le hace entrega de la palma mientras le dice:

«¡Ay fill Joan! Si a vos plau
aquesta palma vos prengau,
y la fassau davant portar
quant me porten a soterrar.»

Toma la palma San Juan y exclama:

«¡Ay trista vida corporal!
¡Oh mon cruel tan desigual!
¡Oh llans mesqui! ¿Yo que faré?
¡Oh trist de mí! ¿Y on iré?»

El Araceli preparado para bajar por el alma de la Virgen

El aparato así llamado, con la granada y el vuelo de la Trinidad, han sido descritos convenientemente en distintas publicaciones.—(V. Fuentes y Ponte)

El precioso canto:

«Esposa e mare de Deu
a nos Angels seguireu,
seurén en cadira real
en lo regne celestial.»

Car puix en vos reposá,
aquéll qui cel y mon creá:
Deveu haver exalcament
en corona molt excelent.»

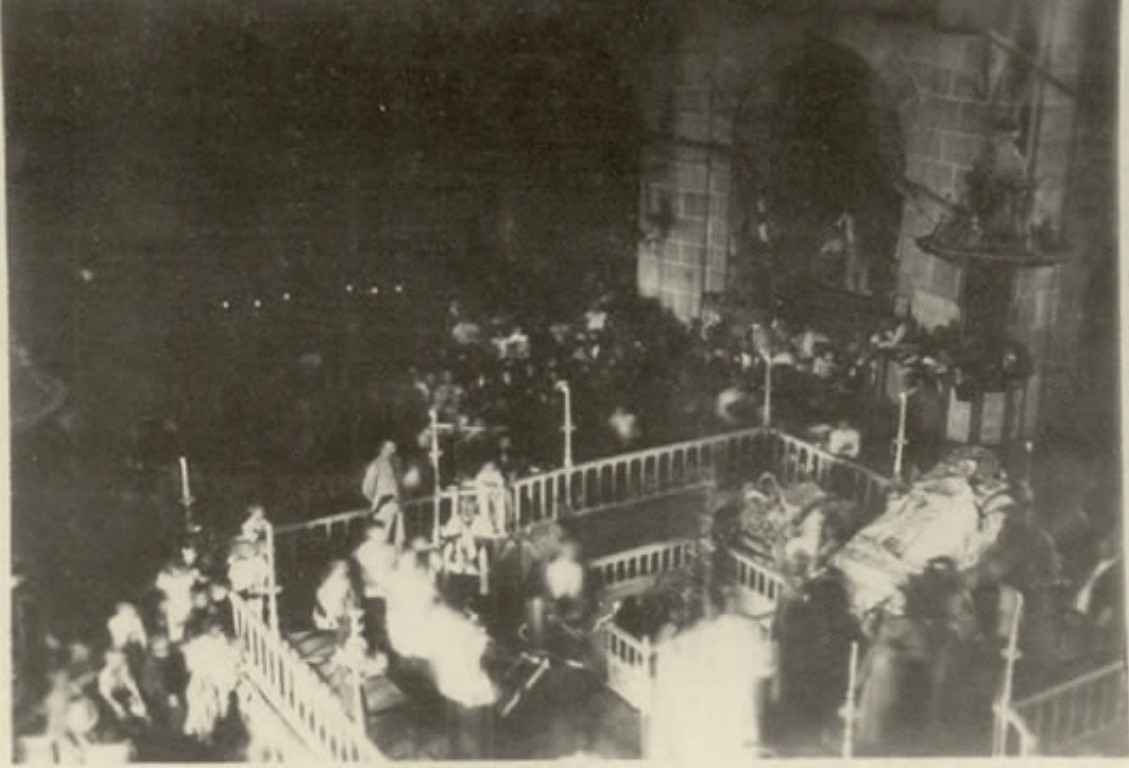
es repetido distintas veces por sus ocupantes, mientras paulatinamente sube el Araceli a los majestuosos acordes del órgano y al vibrante son de las campanas, dando fin la representación del primer acto del drama.

Canto de los Apóstoles arrodillados en derredor
del lecho funerario de la Virgen

La segunda parte del drama, o sea la Asunción, se celebra en la tarde del 15 de agosto, en cuya mañana se ha verificado solemne procesión del entierro de la Virgen por las calles de Elche. Reunidos en el templo los Apóstoles, donde se presentan entrando por distintas puertas, toma San Pedro la misteriosa y simbólica palma, y entrégala a San Juan, y puestos de hinojos alrededor del lecho, cantan lo siguiente:

«Flor de virginal bellesa,
temple de humilitat,
on la sancta Trinitat
fonch enclosa e contessa,
Preganvos cos molt sagrat.»

Entierro de la Virgen

Terminada la anterior plegaria y entonando el salmo *In exitu Israel de Egipto*, toman en brazos los **A**póstoles el sagrado cuerpo... (En atención a lo movido de la escena a que daba lugar la violenta entrada de los Judíos que se presentan en este momento culminante del drama, pretendiendo impedir el entierro de la Virgen, el Ilmo. Sr. Obispo Tormo, mandó suspender dicha escena...) y el fúnebre acto se lleva a cabo con toda seriedad y carácter de un entierro moderno: palio, cruz y luces conducidas por todo el acompañamiento, que dá una vuelta al tablado, depositando la sagrada imagen en la yacija preparada

Coronación de la Virgen

Interín que se dá sepultura a la sagrada Imagen, desciende el Arcaeli preparándose debidamente para dar lugar al sublime acto de la Coronación, mientras cantan el magnífico

Llevantaus Reina excelent
Mare de Deu Omaipotent:
veniu, sereu coronada
en la celestial morada.

Alegraus que huy veureu
de qui sou esposa e mare,
E també veuren lo Pare
del car fill y etern Deu.

Allí estareu sens tristor
on pregareu per lo pecador.
E regnareu eternalment
contemplant Deu Omnipotent.

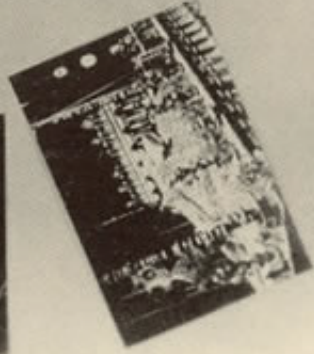
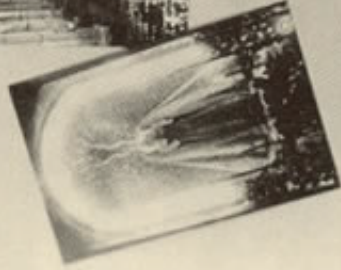
con lo que se finaliza la representación de la "festa."

La procesión por las calles

Aún conserva bastantes rasgos de su caracter; aún se presta solemnidad a tan brillante manifestación, que demuestra el celo religioso del pueblo de Elche y el amor que siente por su patrona; aún vemos algunas mujeres con el cabello suelto y hábitos funerarios; aún vemos los gruesos pedruscos sobre las espaldas de robustos mocetones; aún el pie descalzo de pálidas vírgenes; aún el hombre de mar, de ruda faz, enlazado al madero que le sacó a la orilla... ¡¡¡Aun hay fé en Elche!!!

¡Quien sabe! ¿Tendrán algunos puntos de contacto estos exvotos tradicionales, ingenuos, con aquellos de los primeros lberos?...

Algunas fotografías relativas a la "festa"

Aun solemos ver a muchos campesinos medio tumbados, medio durmientes, medio extenuados en la contemplación del interesante drama.

Un paso o andador de suave subida, conduce al *cadafalch*; dos series de bancos ocupan ambos lados del plano de la Iglesia; un tablado-tribuna sirve de estrado al Ayuntamiento. El conjunto trae a la mente la presencia de un teatro. Un lienzo de trece y pico metros de diametro donde se ven pintados algunos grupos de angeles y querubines, decoran lo que se llama la puerta del cielo, que tiene su abertura hacia el presbiterio; y un majestuoso templo de elevadas proporciones, anchos ventanales y de fama regional, sirven de escenario al grandioso drama, cuya principal figura artistica diriase que es el angel mayor. Como objeto de especial interés, la granada o globo donde desciende del empireo el enviado del Señor; como mueble de gran valor artistico, la magnifica cama de palo santo y decoración de plata labrada, regalo del Duque de Aveiro en 1753, donde es colocada la sagrada imagen durante el octavario que sigue a la "festa." Y como joya de valor inestimable, la que es venerada por todos los buenos illicitanos, la preciosa imagen de la VIRGEN DE LA ASUNCION, patrona de Elche.

Edició realitzada amb motiu de l'XIè
Col·loqui de la Société Internationale
pour l'étude du Théâtre
Medieval, celebrat a Elx,
del 9 al 14 d'agost
de l'any 2004.

